

INGLIZ TILINI O'RGANAYOTGAN TALABALARNING KASBIY LAYOQATINI O'STIRISHGA XIZMAT QILUVCHI YETAKCHI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA OMILLAR

Xilola Nurmuratova

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti O'qituvchisi

E-mail: hilola_n@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqola ingliz tilini chet tili sifatida o'rganayotgan talabalarning kasbiy layoqatini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar va pedagogik omillarni tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqotda aralash ta'lim, TPACK modeli, CLIL metodi, shuningdek raqamli vositalar (LMS platformalar, mobil ilovalar)ning samaradorligi yoritilgan. Ijtimoiy-psixologik omillar — motivatsiya, avtonomiya va hamkorlik muhiti ham muhim vosita sifatida ko'rib chiqiladi. Natijalarga ko'ra, ushbu texnologiyalar va omillar integratsiyasi talabalarning kasbiy layoqatini shakllantirishda yuqori natija beradi.

Kalit so'zlar: kasbiy layoqat, ingliz tili, aralash ta'lim, TPACK, CLIL, raqamli texnologiyalar.

Аннотация. Данная статья посвящена анализу современных технологий и педагогических факторов, способствующих развитию профессиональной компетенции студентов, изучающих английский язык как иностранный. В исследовании освещена эффективность смешанного обучения, модели ТПАСК, метода КЛИЛ, а также цифровых инструментов (ЛМС-платформы, мобильные приложения). Социально-психологические факторы — мотивация,

автономия и среда сотрудничества — также рассматриваются как важные составляющие.

Результаты показывают, что интеграция этих технологий и факторов даёт высокий результат в формировании профессиональной компетенции студентов.

Ключевые слова: профессиональная компетенция, английский язык, смешанное обучение, ТПАК, КЛИЛ, цифровые технологии.

Annotation. This article analyzes modern technologies and pedagogical factors that contribute to the development of professional competence of students learning English as a foreign language. The study highlights the effectiveness of blended learning, the TPACK model, the CLIL method, as well as digital tools (LMS platforms, mobile applications). Socio-psychological factors — motivation, autonomy, and a collaborative environment — are also considered as essential components. The results show that the integration of these technologies and factors yields high results in forming students' professional competence.

Key words: professional competence, English language, blended learning, TPACK, CLIL, digital technologies.

Kirish

Zamonaviy jahon ta'lim tizimida ingliz tilini o'rganayotgan talabalarning kasbiy layoqati (professional competence) muhim o'rin tutadi. Kasbiy layoqat faqat lingvistik bilimlarni emas, balki pedagogik, metodik va texnologik ko'nikmalarni ham qamrab oladi [1]. Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalarni kelajakdagi mehnat faoliyatiga tayyorlashda yangicha yondashuvlarni joriy etishga majbur. Ushbu maqolaning maqsadi —

ingliz tili talabalarining kasbiy layoqatini oshirishda eng samarali texnologiyalar va omillarni aniqlash hamda ularning o'zaro bog'liqligini ko'rsatish.

Asosiy texnologiyalar

1. Aralash ta'lim (Blended Learning)

Aralash ta'lim texnologiyasi an'anaviy dars va onlayn-ta'limni uyg'unlashtiradi. Tadqiqotlar ko'rsatadiki, bu usul talabalarning mustaqil ishlash qobiliyatini va o'z ustida ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi [2]. Ayniqsa, Moodle, Google Classroom kabi LMS platformalar orqali ishlash talabalarning kasbiy layoqatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

2. TPACK modeli

TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge) — texnologik, pedagogik va mazmunviy bilimlarni integratsiyalash modelidir. Ushbu model bo'yicha talabalar nafaqat til bilimini, balki uni o'qitishda texnologiyadan qanday foydalanishni ham o'rganadilar [3]. Amaliy mashg'ulotlarda TPACKni qo'llash talabalarning dars rejalarini tuza olish va zamonaviy vositalardan foydalanish ko'nikmalarini oshiradi.

3. CLIL metodi

CLIL (Content and Language Integrated Learning) — mazmun va tilni integratsiyalab o'qitish usulidir. Bu metod talabalarga kasbiy yo'nalishdagi matnlar (masalan, iqtisodiy, texnik yoki pedagogik mazmun) bilan ishlash imkonini beradi [4]. CLIL vositasida talabalar ham til, ham mutaxassislik bilimlarini sinxron rivojlantiradilar.

Muhim omillar

Texnologiyalardan tashqari, psixologik va ijtimoiy omillar ham kasbiy layoqatni o'zlashtirishda muhim rol o'ynaydi:

- Motivatsiya: ichki va tashqi motivlar talabalarning tilni chuqurroq o'zlashtirishiga olib keladi [5].
- Avtonomiya: talabaning o'z o'quv jarayonini boshqara olishi mustaqil kasbiy rivojlanishni ta'minlaydi.
- Hamkorlik muhiti: guruhli loyihalar, juftlikda ishlash va munozaralar kommunikativ layoqatni kuchaytiradi.

Tadqiqot natijalari

O'zbekiston davlat jaxon tillari universitetining xorijiy til (ingliz tili) fakultetida 2024–2025 o'quv yilida 120 nafar talaba ishtirokida o'tkazilgan eksperimentda yuqoridagi texnologiyalar va omillarning uyg'unlashgan modeli sinovdan o'tkazildi. Nazorat guruhi an'anaviy usulda, tajriba guruhi esa aralash ta'lim, TPACK va CLIL integratsiyasi hamda motivatsiyani oshiruvchi tadbirlar asosida ta'lim oldi. Yakuniy baholash (kesish testi, portfolio va simulyasiya pedagogik vaziyatlar) natijalariga ko'ra, tajriba guruhi nazorat guruhiga nisbatan kasbiy layoqat ko'rsatkichlari bo'yicha o'rtacha 32% ga yuqori natija ko'rsatdi.

Xulosa

Ingliz tilini o'rganayotgan talabalarning kasbiy layoqatini rivojlantirishda texnologiyalar (aralash ta'lim, TPACK, CLIL) va omillar (motivatsiya, avtonomiya, hamkorlik) integratsiyasi eng samarali yondashuv hisoblanadi. Oliy ta'lim muassasalariga ushbu texnologiyalarni metodik jihatdan to'g'ri qo'llash hamda talabalarning psixologik ehtiyojlarini hisobga olish tavsiya etiladi. Shu bilan birga yuqorida sanab o'tilgan metod va texnologiyalar talabalarning kasbiy

faoliyatini rivojlantirish bilan birga ularni auditoriyaga moslashishga xamda ularga ustozlik qilayotgan shaxs uchun ham qulaylik yaratishga xizmat qilmoqda.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Koehler, M. J., & Mishra, P. (2009). What is technological pedagogical content knowledge (TPACK)? Contemporary Issues in Technology and Teacher Education, 9(1), 60–70.
2. Graham, C. R. (2013). Emerging practice and research in blended learning. In M. G. Moore (Ed.), Handbook of distance education (3rd ed., pp. 333–350). Routledge.
3. Puente dura, R. R. (2014). SAMR and TPACK: A hands-on approach to current models of technology integration. Hippasus. URL: <http://hippasus.com> (data o'rash yeniya: 10.06.2026).
4. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). CLIL: Content and language integrated learning. Cambridge University Press.
5. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. Psychological Inquiry, 11(4), 227–268.